

**قالب‌های عرضه تفسیر
(اندیشه ورزی در قرآن)**

نویسندگان:

سید حسن هاشمی جزی - مسعود حکیمیان

قالب‌های عرضه تفسیر اندیشه ورزی در قرآن / سید حسن هاشمی جزئی بمسعود

ISBN: 978 600 94529 7 2 ۱۸۸ ص.

کتابنامہ: ۱۸۵-۱۸۸، همچنین بہ صورت زیر نویس.

ج. عنوان.

BP 94/50/52, 7/11

شرح سید حسن ہاشمی جزی - مسعود حکیمیان

ویراستار: محمد مهدی حکیمیان

.....: نوبت چاپ اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵ ش

چاپخانه: موسسه امام صادق علیہ السلام

ناشر: توحيد قم

تیراژ: ۱۰۰۰

صفحه آرایي : محسن بطاط

مسلسل پ اول ۳

مسلسل افشار ۲۱

مرکز یخش

قم میدان شهدا، انتشارات توحید

تلفن: ۳۷۷۴۵۴۵۷ : ۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱

تلفن مؤلف: ۰۹۱۳۳۰۱۴۱۸۷

www.shia.ir

فهرست مطالب

۱۳	 تقدیر و سپاس
۱۵	 مقدمه
۱۸	 هدف نگارش
۱۸	 معرفی روش‌ها
۱۹	 نوآوری و ابتکار
۲۰	 پیشینه بحث
۲۲	 پیش گفتار
۲۳	 بخش اول: مفاهیم و کلیات
۲۳	 فصل اول: مفهوم و مناسبات اصطلاحات تفسیری
۲۳	 تفسیر در لغت و اصطلاح
۲۴	 انواع تفسیر
۲۶	 تقسیم تفسیر از دیدگاه ایت الله معرفت
۲۶	 روش در لغت و اصطلاح (تفهیم)
۲۷	 تقسیم روش‌های تفسیری (تفصیلی)
۲۸	 گرایش در لغت و اصطلاح (اتجاهات)
۲۹	 جهت‌گیری‌های عصری در تفسیر (اتجاهات تفسیری)
۳۰	 مذاهب تفسیری
۳۰	 تقسیم‌بندی مذاهب تفسیری
۳۱	 لون و رنگ تفسیری
۳۱	 سبک‌های تفسیری (الوان تفسیر)
۳۱	 روش‌مندی در تفسیر
۳۲	 فصل دوم: مفهوم شناسی قالب‌های عرضه تفسیر
۳۲	 قالب در لغت و اصطلاح
۳۳	 قالب‌ها روش یا گرایش
۳۴	 قالب‌ها ایده‌ای قرآنی
۳۴	 تفاوت قالب‌ها با تفسیر به رأی
۳۵	 تفسیر به رأی در لغت و اصطلاح
۳۶	 منظور از تفسیر به رأی
۳۶	 ویژگی‌های تفسیر به رأی

- نتیجه ۳۷
- بخش دوم: قالب‌های عرضه تفسیر ۳۹
- فصل اول: قالب و روش سؤالی ۳۹
- سبک‌های پرسش و پاسخ در قرآن ۴۱
- نمونه طرح سؤال در آیات قرآن ۴۳
- همزه استفهام ۴۳
- هل استفهام ۴۳
- کیف ۴۳
- «سأ» ۴۴
- ویژگی‌های طرح سؤال ۴۴
- طرح سؤال بر آغاز کشف مفاهیم ۴۵
- انزاع و روش سؤالی ۴۶
- روش سؤال داخلی ۴۶
- تعریف ۴۶
- نمونه اول ۴۷
- سؤال اول: چرا ای ب «قل» شروع شده است؟ ۴۷
- سؤال دوم: نقش «إِنَّ» را بیاور چیست؟ ۴۸
- سؤال سوم: واژه «صلاتی» از چه ریش‌های گرفته شده و چه معنایی دارد؟ ۴۸
- چرا بر «نسکی» مقدم شده است؟ ۴۸
- سؤال چهارم: واژه «نسکی» در لغت چه معناست و چرا لفظ مترادف آن؟ ۵۱
- نیامده است؟ ۵۱
- سؤال پنجم: «واو» حرف عطف چه نقشی را در این آیه به عهده دارد؟ ۵۲
- سؤال ششم: نماز و عبادت چه ارتباطی با زندگی مردم در آن زمان خدا دارد؟ ۵۲
- سؤال هفتم: «موت» به چه معناست؟ ۵۳
- سؤال هشتم: کلمه «الله» مرکب از چه کلماتی است و چه نکاتی در آن نهفته است؟ ۵۵
- سؤال نهم: پی‌درپی بودن دو کلمه «الله» و «رب» چه نکاتی را در بر دارد؟ ۵۶
- سؤال دهم: چه ارتباطی میان واژه‌های این آیه وجود دارد؟ ۵۸
- سؤال یازدهم: معنای لغوی عالمین چیست؟ ۵۸
- سؤال دوازدهم: ارتباط این آیه با آیه پیشین چیست؟ ۵۹
- سؤال سیزدهم: ارتباط آیه مورد بحث با آیه بعد چیست؟ ۶۰

سؤال چهاردهم: نکته‌های بلاغی مطرح شده در این آیه چیست؟.....	۶۱
نمونه دوم	۶۱
نمونه سوم	۶۳
نکته‌ها	۶۴
ویژگی‌های روش سؤال داخلی	۶۵
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش سؤال داخلی	۶۶
ابزار و منابع لازم در اجرای روش سؤال داخلی	۶۶
روش سؤال خارجی	۶۷
تعریف	۶۷
گروه‌های رعایت قرآنی	۶۸
نمونه اول	۷۰
عوامل دست‌خیزی از دیدگاه قرآن:	۷۰
نمونه دوم	۷۶
انواع مرگ از دیدگاه قرآن	۷۶
نمونه سوم	۷۹
بهترین‌ها از دیدگاه قرآن	۷۹
تنوع روش‌های پاسخ‌یابی	۸۱
انتخاب عنوان مناسب برای گسترش بحث	۸۴
ویژگی‌های روش سؤال خارجی	۸۵
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش سؤال خارجی	۸۶
ابزار و منابع لازم برای اجرای روش سؤال خارجی	۸۷
فصل دوم: روش منظومه‌ای	۸۸
تعریف	۸۸
جایگاه قرآنی	۸۸
نمونه اول	۸۹
بررسی قسم‌های قرآنی	۸۹
نمونه دوم	۹۱
بررسی واژگان قرآنی	۹۲
شیوه چینش آیات در روش منظومه‌ای	۹۳
ویژگی‌های روش منظومه‌ای	۹۴
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش منظومه‌ای	۹۵

۹۵	ابزار و منابع لازم برای روش منظومه‌ای
۹۶	فصل سوم: روش گفت‌وگوی قرآنی
۹۶	تعریف
۹۶	جایگاه قرآنی
۹۷	نمونه اول
۹۷	گفت‌وگوی مؤمن و غیرمؤمن
۱۰۰	نمونه دوم
۱۰۰	مخالفت با فرمان‌های الهی، مساوی یا محرومیت و عذابی سخت
۱۰۱	سوره س
۱۰۱	زندگی قرآنی
۱۰۴	یزگمی روش گفت‌وگوی قرآنی
۱۰۵	شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش گفت‌وگوی قرآنی
۱۰۵	ابزار و منابع لازم برای روش گفت‌وگوی قرآنی
۱۰۶	فصل چهارم: روش داستانی
۱۰۶	تعریف
۱۰۶	جایگاه قرآنی روش داستانی
۱۰۷	ویژگی‌های داستان
۱۰۸	روش داستانی مستقیم
۱۰۸	تعریف
۱۰۸	اهمیت روش داستانی مستقیم
۱۰۸	فراگیری داستان‌های قرآنی
۱۰۹	نمونه
۱۱۰	داستان هدهد و حضرت سلیمان
۱۱۴	هدف‌های روش داستانی مستقیم
۱۱۵	ویژگی‌های روش داستانی مستقیم
۱۱۶	شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش داستانی مستقیم
۱۱۶	ابزار و منابع لازم برای اجرای روش داستانی مستقیم
۱۱۷	روش داستانی غیرمستقیم
۱۱۷	تعریف
۱۱۷	اهمیت روش داستانی غیرمستقیم
۱۱۸	نمونه

یک سرگذشت عبرت‌انگیز	۱۱۸
ویژگی‌های روش داستانی غیرمستقیم	۱۲۱
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش داستانی غیرمستقیم	۱۲۲
ابزار و منابع لازم برای روش داستانی غیرمستقیم	۱۲۲
روش داستانی توضیحی بیانی	۱۲۳
تعریف	۱۲۳
نمونه	۱۲۳
داستان مالک اشتر و اهانت مرد بازاری	۱۲۳
ویژگی‌های روش داستانی توضیحی بیانی	۱۲۵
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش داستانی توضیحی بیانی	۱۲۶
ابزار و منابع لازم برای روش داستانی توضیحی بیانی	۱۲۷
روش داستانی نمایشی	۱۲۷
تعریف	۱۲۷
جایگاه و پیشینه روش داستانی نمایشی	۱۲۷
انواع روش داستانی نمایشی	۱۲۸
نمونه	۱۲۹
داستان پسر بچه و درخت سیب	۱۲۹
ویژگی‌های روش داستانی نمایشی	۱۳۲
شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش داستانی نمایشی	۱۳۳
ابزار و منابع لازم برای روش داستانی نمایشی	۱۳۳
فصل پنجم: روش پلکانی	۱۳۴
تعریف	۱۳۴
جایگاه قرآنی روش پلکانی	۱۳۴
نمونه اول	۱۳۵
مراحل سقوط آدمی در برخورد با کارهای خیر	۱۳۸
نمونه دوم	۱۳۸
مراحل برخورد منافقان با نماز	۱۳۸
نمونه سوم	۱۳۷
مراحل عبودیت و کمال	۱۳۷
نمونه چهارم	۱۳۸
برخورد مردم با نماز	۱۳۸

۱۴۰	اهداف روش پلکانی
۱۴۰	ویژگی‌های روش پلکانی
۱۴۱	شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش پلکانی
۱۴۲	ابزار و منابع لازم برای اجرای روش پلکانی
۱۴۳	فصل ششم: روش درد و درمان
۱۴۳	تعریف
۱۴۳	جایگاه قرآنی روش درد و درمان
۱۴۸	نمونه اول
۱۴۸	نمونه دوم
۱۵۰	نمونه سوم
۱۵۰	نمونه چهارم
۱۵۶	نمونه پنجم
۱۵۷	درمان درد تکنیک دیدگاه قرآن
۱۵۹	هدف‌های روش درد و درمان
۱۵۹	ویژگی‌های روش درد و درمان
۱۵۹	شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری روش درد و درمان
۱۶۰	ابزار و منابع لازم برای اجرای روش درد و درمان
۱۶۰	بیان محدوده روش درد و درمان
۱۶۳	فصل هفتم: روش مقایسه‌ای
۱۶۳	تعریف
۱۶۳	جایگاه قرآنی روش مقایسه‌ای
۱۶۴	طریقه جست‌وجوی آیات در روش مقایسه‌ای
۱۶۷	نمونه اول
۱۶۸	نمونه دوم
۱۶۹	مقایسه آیات از نگاهی دیگر
۱۷۰	ویژگی‌های روش مقایسه‌ای
۱۷۰	شیوه اجرا و توصیه‌های کلاس‌داری در روش مقایسه‌ای
۱۷۱	ابزار و منابع برای روش مقایسه‌ای
۱۷۲	فصل هشتم: روش تفسیر قرآن به قرآن
۱۷۲	تعریف
۱۷۲	جایگاه قرآنی روش تفسیر قرآن به قرآن

پیشینه روش تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۷۲
شیوه‌های به دست آوردن آیات در روش تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۷۴
روش لفظی.....	۱۷۴
نمونه اول.....	۱۷۴
مصادیق «صراط مستقیم».....	۱۷۴
نمونه دوم.....	۱۷۷
مصادیق منعین.....	۱۷۷
نمونه سوم.....	۱۷۸
بررسی فقهی اصط «جُناح».....	۱۷۸
روش محذری.....	۱۷۹
نمونه اول.....	۱۷۹
نمونه دوم.....	۱۸۰
ویژگی‌های روش تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۸۱
شیوه اجرا و ترجمه‌ها- سبب‌داری روش تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۸۲
ابزار و منابع روش تفسیر قرآن به قرآن.....	۱۸۲
منابع و مآخذ.....	۱۸۵

تقدیر و سپاس

حمد و سپاس خداوندی را که ما را شایستهٔ تلاش قرآنی دانسته تا در نش معارف قرآنی گامی هرچند کوچک برداریم. لذا بر ماسن تا مراتب تقدیر و سپاس خویش را از استاد حجت‌الاسلام و المسلمین محیی‌الکتابی (زیدعزه) که طراح و پیشگام این مباحث بوده‌اند و هم‌چنین حجت‌الاسلام دکتر علی‌رضا نوبری که در گردآوری بخشی از مباحث همکاری صمیمانه‌ای داشته‌اند و نیز از ستاد تفسیر استان قم و جامعه‌الانصار حوزة علمیه قم که در برگزاری کلاس‌ها و گسترش این مباحث تلاش نده‌ده‌اند، تشکر نماییم.

همچنین از خانواده‌های خود که در این مسیر ما را یاری نموده‌اند، صمیمانه مراتب سپاس خویش را اعلام داشته و امید آن داریم که خداوند همهٔ ما را مورد شفاعت قرآن قرار دهد و با قرآن محشور نماید.

والحمد لله رب العالمین

سید حسن هاشمی جزی - مسعود حکیمیان

مقدمه

قرآن والاترین معجزه رسول گرامی اسلام ﷺ است؛ کتاب ارزشمندی که در تبیین معارف الهی در طول تاریخ با نورافشانی بر عقل و قلب بشر، همواره او را به سوی هدایت راهنمایی کرده است. کتابی که هیچ کس نتوانسته حتی در یک سطر با آن هم‌آوردی کند و در تحدّث با او سخنی به عمق و زیبایی کلام الهی بر زبان آورد. کتابی راگیر رای همه بشریت به گسترده‌گی تاریخ، چنان‌که رسول خدا ﷺ در باره آن فرمود:

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ نَدْوَةُ اللَّهِ تَعَالَى، فَتَعَلَّمُوا مِنْ مَأْدُبَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا اسْتَطَعْتُمْ؛ قرآن که در بیان شماسست، سفره گسترده الهی است؛ پس تا آن‌جا که می‌توانید از خوان گسترده پروردگار بهره ببرید.»^(۱)

سید مرتضی در کتاب «أمالی» خود «نَدْوَةُ» را این‌گونه معنا کرده است:

«قرآن سفره رحمت الهی است که برای انس دسترده شده است. طعام این سفره، غذای انسان است و کسی که از این غذا استفاده نماید، متخلق به اخلاق الهی می‌گردد و هیچ کس را در این سفره بی‌بهره باز نمی‌گردد؛ حتی کسی که سواد خواندن و نوشتن ندارد، با نظر به خط این کتاب شریف لقمه‌ای از آن برداشته

و عبادت کرده است. حال اگر کسی آن را قرائت کند، لقمهٔ بهتری از آن برداشته است و آن کس که به ترجمهٔ تحت‌اللفظی آن آگاهی پیدا کرد، لقمهٔ بهتری بر می‌دارد و بهرهٔ بیشتری می‌برد، و آن کس که می‌تواند آیات را با یکدیگر تلفیق کند و ترتیب و انسجام دهد تا نتایجی حاصل کند، او بهره‌های بهتری می‌برد.»^(۱)

اکنون خالق این دریای بی‌ساحل که هیچ غواصی به عمق آن نمی‌رسد و چشمهٔ جوشانی که در گذر زمان هرگز خشک نمی‌گردد، عطش جویندگان علم و هدایت را به‌طور شایسته‌ای سیراب می‌کند. سفره‌ای به پهنای تاریخ بشریت و با میهمانانی به عدد همهٔ مؤمنان درگارش گسترده است تا از همهٔ طبقات آنان از عالم و عامی، کوچک و بزرگ، زن و مرد به نحو شایسته‌ای پذیرایی کند.

امام علی (علیه السلام) در این باره می‌فرماید:

«تَعَلَّمُوا كِتَابَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى، فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الْحَدِيثِ وَأَبْلَغُ الْمَوْعِظَةِ، وَتَفَقَّهُوا فِيهِ، فَإِنَّهُ رَبِيعُ الْقُلُوبِ كَمَا أَنَّ نَشْرَ ابْنُورِهِ، فَإِنَّهُ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ... کتاب خدا را فراگیرید چرا که بهترین کلام و شیواترین موعظه‌هاست و در آن عمیق بیاندیشید که تفسیر آن، بهار دل‌هاست. و از نور آن شفا طلبید که قرآن شفای دل‌هاست.»^(۲)

۱. آمالی مرتضی، ج ۱، ص ۳۵۴.

۲. تحف العقول، ص ۱۵۰.

بی تردید کتابی که نیکوترین سخن و رساترین موعظه‌ها است، می‌باید در زیباترین قالب‌ها و دقیق‌ترین محمل‌ها بر عقول انسان‌ها عرضه شود تا میدان بر تدبر و تعقل صاحبان آن باز باشد و هر کس به مقدار شایستگی و ظرفیتش از آب‌شخور چشمهٔ وحی و کتاب هدایت بهره‌مند شود.

رسول اکرم ﷺ در خطبهٔ بلیغی درباره قرآن فرمود:

«إِذَا التَّائِبُ عَلَىٰ عِلَّتِهِ لَقِيَ رَبَّهُ يَأْتِيهِ الْوَيْلُ مِنَ الْقُرْآنِ؛ فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُّشْفِعٌ لِمَنْ أَحْلَىٰ مُصَدِّقٌ؛ وَمَنْ جَعَلَهُ أَمَامَهُ قَادَهُ إِلَىٰ الْجَنَّةِ؛ وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَهُ سَلَّهَ إِلَهُ الْإِنْسَانِ؛ وَهُوَ الدَّلِيلُ يَدُلُّ عَلَىٰ خَيْرِ سَبِيلٍ؛ وَهُوَ كِتَابٌ فِيهِ تَفْصِيلٌ وَبَيَانٌ وَرَحْمَةٌ؛ وَهُوَ الْفَضْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ؛ وَلَهُ ظَهْرٌ وَبَطْنٌ؛ فَظَاهِرُهُ حُكْمٌ؛ وَبَاطِنُهُ أُنَيْقٌ؛ وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ؛ لَهُ نُجُومٌ وَعَلَىٰ نُجُومِهِ نُجُومٌ؛ لَا تُهْمَىٰ عَجَائِبُهُ وَلَا تُبْلَىٰ غَرَائِبُهُ؛ فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَىٰ وَمَنَارُ الْحِكْمَةِ وَدَلِيلٌ عَلَىٰ الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ؛

هرگاه فتنه‌ها چون شب ظلمانی شما را فراگرفت، بر شما باد به قرآن؛ چون او شفیعی است که شفاعتش پذیرفته و شاهان است که تصدیق شده است. هر کس او را رهبر خویش گرداند، وی را به بهشت رهنمون می‌سازد و هر کس که بدان پشت پا زند، به جهنم سوقش می‌دهد. قرآن روشن‌ترین راهنما به سوی بهترین راه‌هاست و کتابی است که در آن تفصیل امور و بیان حقایق و تحصیل معارف وجود دارد. قرآن فاصل میان حق و باطل است و کلامی سبک و بی‌مقدار نیست. قرآن ظاهری دارد و باطنی؛ ظاهر آن حکم و

باطنش علم است. ظاهر آن زیبایی است شگفت‌انگیز و باطن آن عمیق. برای آن ستارگانی است و بر ستارگان آن اختران فراوان. عجایب قرآن انتها ندارد و غرایب آن کهنه نمی‌شود. در قرآن چراغ‌های هدایت و راهنمای حکمت و دلیل بر معرفت الهی است برای کسی که صفات را درک کند»^(۱)

روش‌های روش

این نوشته در حد توان خویش به دنبال آن است تا روش‌هایی را برای برداشت از قرآن بر اساس مقررات پذیرفته شده در علم تفسیر به دست قرآنی نشان دهد. گرچه در این باره تلاشی ابتدایی است ولی امید است که از شاء الله زمینه پژوهش‌های پیش‌رو را فراهم نماید.

معرفی روش‌ها

کتاب حاضر به دنبال آن است که بدای از درون‌مایه و پیام که همیشه در مباحث تفسیری برگرفته از قرآن می‌باشد، ساختار، نوع برداشت و ارائه را نیز از قرآن انتخاب نماید. بنابراین ما در این نوشتار به دنبال پاسخ دادن به این پرسش اساسی هستیم که آیا قرآن برای انتقال مفاهیم خویش از قالب و روشی استاده کرده است یا نه؟

به یقین نمی‌توان گفت قرآن کریم در بیان مفاهیم خود از هیچ روشی استفاده نکرده است، لذا در نوشتار حاضر به دنبال کشف و استخراج این شیوه‌ها از قرآن می‌باشیم. قابلیت نهفته در این روش‌ها چنان است که می‌توان بر اساس آن تفسیری به رشته تحریر درآورد و جامعه قرآنی را از فیض معارف و حیانی بهره‌مند ساخت.

امید آنکه با تلاش پژوهش‌گران قرآنی این امر به وقوع بپیوندد و مورد حمایت و توجه حضرت حق واقع شود.

نوآوری و ابتکار

شیوه‌های بسیار شایع در این کتاب، قالب‌هایی بدیع و قانون‌مند برای آسانی در برداشتن از قرآن کریم هستند که در حقیقت، ملاک و معیاری برای جلوگیری از بی‌نظمی در برداشت از قرآن می‌باشد.

داشتن ملاک و معیار در برداشت از قرآن به این جهت بوده که این روش‌ها برگرفته از خود قرآن است و افزون بر این با توجه به تفاسیر در می‌یابیم که همین برداشتها و نکته‌ها در لابلای سخنان مفسرین نیز یافت می‌شود. حال بیان قانون و روش رسیدن به چنین ظرایفی، رسالت این نوشته است که به قول معروف مهارت ماهی‌گیری را به جای در اختیار گذاشتن ماهی به مخاطب می‌آموزد.

نوآوری این نوشته آن است که قواعد و ضوابط مفسران و اندیشمندان قرآنی در برداشت از قرآن را به صورت مدون و قانون‌مند در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد تا مشتاقان به معارف قرآنی، شیرینی آن را بچشند و در حد توان علمی خود این لذت را به دیگران نیز بچشانند.

پیشینه بحث

آغاز این مسأله به سال ۱۳۷۰ ش. در هم‌اندیشی مهارت‌ها، آن‌ها ته‌پیر که در مشهد مقدس برگزار شده است باز می‌گردد. تدوین این روش‌ها تلاشی است که حجج‌الاسلام محسن قرائتی، مجتبی‌الاسلامی، اصحاب بهشتی و راستگو در این هم‌اندیشی به خرج داده‌اند و آن را در هفت روش به‌طور خلاصه با عنوان مقاله «روش‌های ته‌پیر» در کتاب «مهارت‌های بیان تفسیر» ارائه نموده‌اند.

با گذشت چند سال از این همایش، با همت استاد حجت‌الاسلام و المسلمین کلباسی (زیدعزه) و با همکاری استاد تفسیر قرآن کریم استان قم، این معارف در اختیار علاقه‌مندان به پژوهش‌های قرآنی قرار گرفته و در تدریس این دوره‌ها جناب استاد قواعدی را بر آن افزوده و به شرح بیشتر این روش‌ها پرداختند. اما باتوجه به جذابیت، کاربردی بودن و قابلیت‌هایی که در توسعه کمی و

کیفی این روش‌ها وجود داشت، تلاش گردید که ضمن استخراج قواعد و قوانین کامل‌تر برای این روش‌ها از جهت تعداد قالب و روش‌های عرضه تفسیر نیز روش‌های نوینی بر آن افزوده شود که در کتاب حاضر ضمن نگارش قواعد و ضوابط مدون برای روش‌های ذکر شده، تعداد جدیدی به آنها افزوده شده است که تعداد آنها به حرا: ده بیش رسیده است.

ذکر این نکته خالی از لطف نیست که بعضی از این روش‌ها در حوزه تابع معارف دینی به روش‌های مختلفی مورد استفاده و توجه قرار گرفته است اما قرآنی بودن آن، چه از جهت برداشت روش و چه از جهت محتوا، از ویژگی‌های این تلاش قرآنی می‌باشد.

امید آن‌که با تلاش و روش دیگر عزیزان علاقه‌مند به قرآن، روش‌های جدید دیگری بر این روش‌ها افزوده و بستر استفاده بیشتر از قرآن کریم فراهم گردد.

پیش‌گفتار

آنچه در این کتاب نگاشته شده نتیجه تحصیل، تدریس و پژوهشی است که درباره قالب‌های عرضه تفسیر و روش‌های برداشت از قرآن انجام شده است. این کتاب در دو بخش و ده فصل به نگارش درآمده که بخش اول آن در دو فصل به مفاهیم و کلیات عرضه و بخش دوم به بیان قالب‌های عرضه تفسیر اختصاص یافته است. هشت فصل می‌باشد.

در دوشتار حاضر بر آن شدیم تا آن‌جا که امکان دارد دانش‌پژوهان با شیوه‌های جذاب و چگونگی به دست آوردن راهکارهای آن در مناسبات و ابزار روش‌ها و قالب‌ها آشنا کرده و علاوه بر آموزش این شیوه‌ها برای استخراج نمونه‌های جدید او را یاری کرده باشیم.

۱۴۳۷ هجری المعظم

قم المقدسه